

8. Gawrońska A. Assessment of bankruptcy threat of furniture manufacturing companies with fuzzy logic / Anna Gawrońska, Tomasz Gawroński // Intercathedra. 2012. 28/1. PP. 13-18.

9. Великоіваненко Г.І., Мамонова К.М. Комплекс економіко-математичних моделей оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання // Нейро-нечіткі технології моделювання в економіці. 2012. № 1. С. 65-96.

2.6 Управління інтелектуальною власністю промислових підприємств: процесно-функціональний підхід

І.В. Силка

Світові тенденції швидко змінюються, і компанії, що колись стояли на вершини цього олімпу в даний момент вже пропали з кругозору, чи знаходяться на грані банкрутства. Натомість нові, невідомі ще пару років тому підприємства, займають нові вершини все частіше. Це пов'язано з методами та принципами, які використовуються в управлінні, а також з роллю інтелектуальної власності і управління нею на підприємствах. Ефективне управління інтелектуальною власністю дозволяє більш вигідно протиставити підприємство, на фоні інших, а також і самому впливати на представлений ринок.

На сьогоднішній день в Україні ситуація з управлінням та створенням інтелектуальної власності знаходиться в плачевному стані, що підтверджується державною

статистикою, з якої видно, що з кожним роком винаходів стає все менше.

Більшість сучасних українських підприємств до сих пір так і не змогли зайняти свою нішу на ринку, це пов'язане з різними факторами, але один із найголовніших – невміння, або незнання як спрямувати свої інтелектуальні знання в потрібне «русло», та використання їх для підвищення рівню привабливості в очах інвесторів. Вірно вибраний напрям в управлінні підприємством дозволить підвищити конкурентоспроможність як на вітчизняному, так і на зарубіжних ринках, що принесе додатковий дохід та інвестиції.

Процесно-функціональні основи управління інтелектуальною власністю (ІВ) підприємств розглянуті у наукових працях таких авторів: Гришина І.В., Безгін К.С. [1], Загородна О.М. [2], Черчата А.О. [3], Григорська Н.М. [4], Хименко О.О. [5], Захаркін О.О. [6], Гвоздь М. Я., Мицько В.І. [7], Бортнік А.М. [8], Демиденко В.В. [9], Ольшанський О.В. [10], та інших.

Незважаючи на великий вклад цих та інших вчених, залишаються невирішеними питання щодо створення та ефективного управління інтелектуальною власністю на промислових підприємствах, що потребує подальшого дослідження у напрямках управління інтелектуальною власністю.

Мета роботи полягає в формуванні теоретичних основ управління інтелектуальною власністю із застосуванням процесно-функціонального управління об'єктами інтелектуальної власності.

Для обґрунтування доцільності використання процесно-функціонального підходу побудуємо структурно-логічну модель (Рис.2.18)

Рис. 2.18. Структурно-логічна модель щодо обґрунтування процесно-функціонального підходу управління ІВ (побудовано автором).

На підставі рис 2.18 розглянемо наукові підходи щодо видів управління, які зазначені у менеджменті (табл. 2.14), за даними якої видно, що в науковій літературі визначено

19 наукових підходів до управління підприємством, але найбільш розповсюдженими є процесний (6, усі автори) функціональний (5), системний та ситуаційний (4).

Таблиця 2.14 – Аналіз публікацій по видам управління підприємством [1-10,21,26]

Види підходів до управління		Системний	Комплексний	Інтеграційний	Маркетинговий	Функціональний	Динамічний	Відтворювальний	Процесний	Нормативний	Кількісний	Адміністративний	Поведінковий	Ситуаційний	Підприємницький	Стратегічний	Творчий	Вартісний	Проектний	Традиційний
Автори	Гришина І.В., Безгін К.С. [1], Загородна О.М. [2, с.328-329], Черчата А.О. [3, с.92-94]				+			+												
	Єгупов Ю.А [21, с.51-52], Григорська Н.М. [4, с.3-6], Хименко О.О. [5, с.313-314]	+				+			+					+						
	Захаркін О.О. [6, с.54-57]	+				+			+					+				+	+	
	Гвоздь М. Я., Мицько В.І. [7, с.57-60]	+				+			+					+						+
	Бурбело Н.О [26, с.88-90]	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			
	Бортнік А.М. [8, с.32], Демиденко В.В. [9, с.2-3], Ольшанський О.В. [10, с.126]									+										

В теорії управління ІВ використовується підходи, що розглянуті на рис. 2.19.

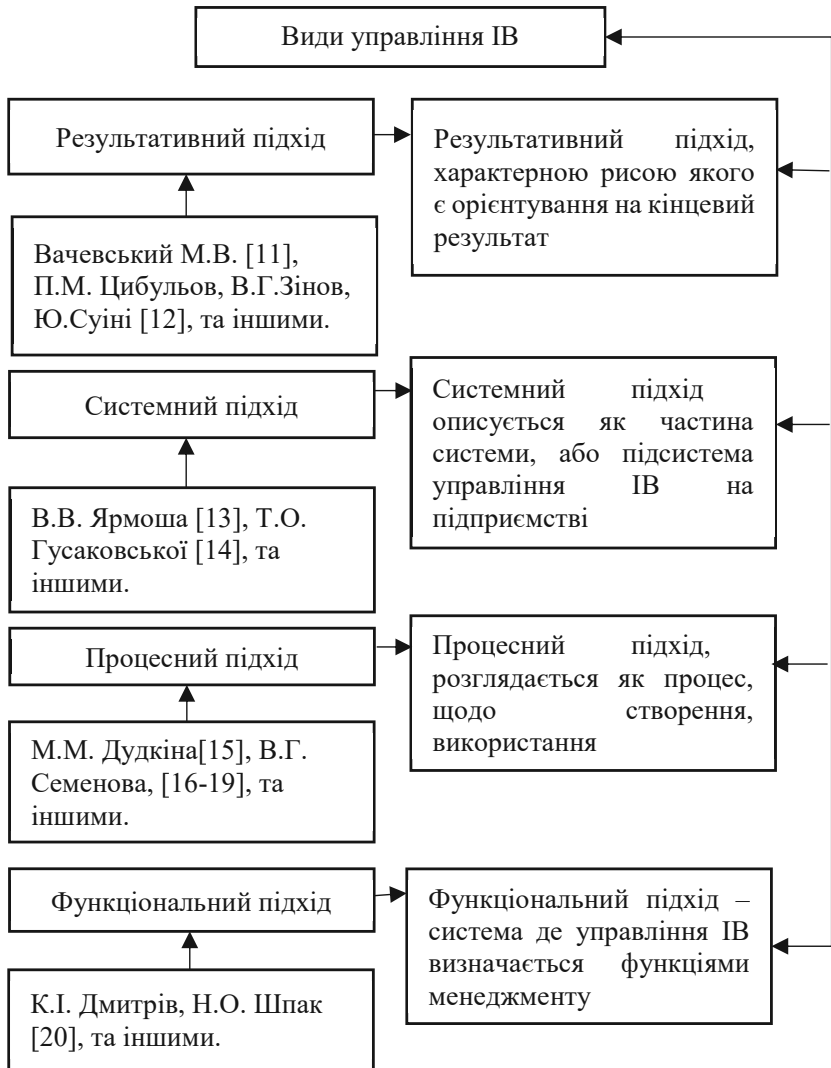

Рис. 2.19 Систематизація наукових підходів до управління ІВ (побудовано автором)

В економічній літературі щодо управління ІВ визначено чотири наукових підходів до управління ІВ, а саме: результативний, системний, процесний, функціональний. Аналіз характерних рис наведено у таблиці 2.15.

Але треба зазначити, що результативний та системний підходи більше характеризують принципи управління ІВ, тому у подальшому дослідженні будемо орієнтуватися на два підходи до управління ІВ: функціональний та процесний.

Дослідження сутності функціонального підходу, що використовуються в управлінні підприємством показали, що він розглядаються за трьома напрямками – за функціями управління (Гришина І.В., Безгін К.С. [1]), за організаційною структурою управління (Загородна О.М. [2, с.328-329], Єгупов Ю.А [21, с.51-52]), та за змішаною (функції та організаційна структура) (Григорська Н.М. [4, с.3-6], Хименко О.О. [5, с.313-314], Гвоздь М. Я., Мицько В.І. [7, с.57-60]).

Таким чином, більшість вчених поєднують функції управління з організаційною структурою та будують функціональний підхід на їх основі.

Думки фахівців з менеджменту розподілено за функціональним підходом на два напрями: функціональний підхід щодо організаційної структури управління підприємством, та по функціям менеджменту (організація, планування, мотивація).

Аналіз сутності процесного підходу, що використовуються в управлінні підприємством показує, що він є найбільш прогресивним видом управління, оскільки розглядається як сукупність взаємопов'язаних процесів,

Таблиця 2.15 – Порівняльна таблиця основних наукових підходів до управління ІВ
[побудовано автором на основі роботи 1]

Характерні риси	Процесний	Функціональний	Системний	Результативний
Пріоритетна мета	Правовий захист та додатковий прибуток	Одержання прибутку за умов ефективного використання функцій менеджменту	Комплексні рішення направлені на підвищення конкурентоспроможності	Орієнтування на кінцевий результат
Орієнтація результату роботи	На споживача	На функції менеджменту	На узгодження функціональних дій щодо створення об'єктів ІВ	На мотивацію персоналу
Стиль управління	Демократичний	Авторитарний	Авторитарно-демократичний	Авторитарний
Удосконалювання процесів діяльності	Оптимізація	Субоптимізація	Оптимізація	Оптимізація
Вимір ефективності	Комплексна система показників, виміри здійснюються на всіх етапах виробничо-управлінської діяльності	Система економічних і фінансових показників, виміри здійснюються на заключному етапі управлінського циклу	Комплексна система показників, виміри здійснюються на всіх етапах виробничо-управлінської діяльності	Система економічних і фінансових показників, виміри здійснюються на заключному етапі виробничо-управлінського циклу
Фактор економічної переваги	Інформація (знання), персонал	Капітал	Капітал	Грошові кошти

орієнтованих на кінцевий результат з виділенням зон відповідальності. Гвоздь М. Я., Мицько В.І. [7, с.57-60] найбільш повно виділили переваги та недоліки процесного підходу.

Але наукові підходи до управління підприємством та управління ІВ мають різні риси, оскільки управління ІВ спирається на сутність поняття ІВ, об'єкти ІВ, поняття управління ІВ (рис. 2.20).

Визначимо особливості процесного підходів (табл.2.16) та функціонального (табл. 2.17) щодо управління ІВ.

За результатами аналізу процесного підходу до управління ІВ (табл .2.16) розглядається як процес щодо побудови об'єктів ІВ, їх використання, та реалізації (комерціалізації), однак цей процес був би ефективніший за умовами поєднання з функціональним підходом.

На підставі таблиці 2.17 можна зробити висновок, що функціональний підхід щодо управління ІВ стосується виконання функцій менеджменту та умов щодо їх реалізації на різних рівнях організаційної структури підприємства.

На думку авторів Гришина І.В., Безгін К.С. [1, с.5] некоректним є протиставлення процесного й функціонального підходів як явищ, що перебувають у різних площинах організаційно-управлінської реальності. Процеси існують і при функціональному підході до управління, як було показано вище, підприємство має процесну природу, тільки в цьому випадку їхній хід і розвиток ускладнений існуючими управлінськими принципами, які у сучасних соціально-економічних умовах втратили свою актуальність.

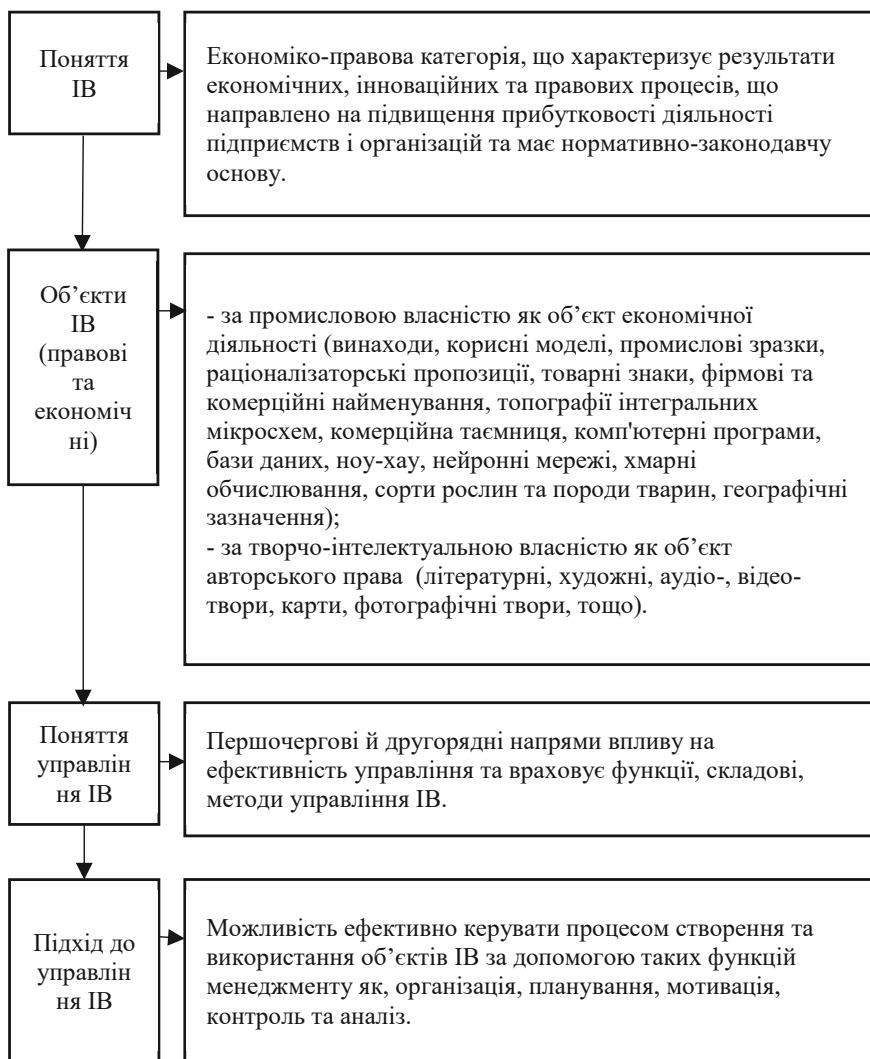

Рис. 2.20. Теоретичні основи наукових підходів до управління ІВ (побудовано автором)

Таблиця 2.16 – Процесний підхід щодо управління ІВ

Автори	Процесний підхід
Семенова В.Г. [19]	Виділено етапи управління формуванням ІВ підприємств на засадах процесно-орієнтованого підходу, а саме: 1) визначення мети процесу формування ІВ; 2) призначення «власника» процесу; 3) планування ресурсів, необхідних для забезпечення реалізації процесу формування ІВ; 4) визначення взаємозв'язків та взаємодій з іншими процесами на підприємстві; 5) регламентація процесів та розроблення супровідної документації; 6) визначення системи показників ефективності реалізації процесу формування ІВ; 7) розроблення графіка контрольних заходів; 8) аналіз відхилень показників від запланованого рівня; 9) формування системи заходів для подальшого вдосконалення процесу формування ІВ.
Чистякова А.В. [23, с.2]	В таблиці визначає управління ІВ за процесним підходом як процес
Ситник Й. С. [25, с.136]	Підтримує думку автора Семенова В.Г. [19] щодо процесного підходу.

В роботі Єгупова Ю.А [21, с.51-52] зазначені відмінності функціонального й процесного підходів не є антагоністичними, що дозволяє використовувати їхню комбінацію, так звану «суперпозицію цих підходів». Із цього приводу А. М. Кисельов відзначає, що «не було ні одного проекту по «впровадженню процесного підходу», який би привів до фактичної відмови від розмежування функцій на підприємстві й повного заміщення їх бізнес-процесами». Іншими словами, «процесний підхід не руйнує функціональний менеджмент» [27].

Таблиця 2.17 – Функціональний підхід щодо управління ІВ

Автори	Функціональний підхід
Чистякова А.В. [23, с.2]	В таблиці визначає управління ІВ за функціональним підходом з позиції реалізації функцій менеджменту.
Кучумова І. Ю. [22, с.360]	Для сучасного підприємства, що динамічно розвивається, стає необхідним створення системи управління інтелектуальною власністю як самостійної функціональної системи (поряд із виробничим, фінансовим управлінням, маркетингом, управлінням персоналом тощо). Це підтверджується і міжнародними дослідженнями, і досвідом провідних західних компаній, які все частіше вводять нові підрозділи та посади фахівців, які спеціалізуються на управлінні інтелектуальною власністю. Так, наприклад, великі західні компанії створюють спеціальні підрозділи з управління інтелектуальною власністю, централізують інтелектуальні ресурси, передаючи їх у компетенцію цих підрозділів, або ж створюють групу управління інтелектуальною власністю, встановлюючи тісні зв'язки щодо патентних справ з підрозділами компанії.
Корнілова І., Святненко В. [24, с.46-48]	Спираючись на функціональний підхід, управління ІВ можна трактувати як інтегрований процес цілеспрямованої систематичної дії на об'єкт управління ІВ на різних рівнях організаційної структури підприємства, що відрізняються комплексністю завдань, функцій, методів та інструментів, орієнтованих на досягнення цілей створення, захисту і комерціалізації ОІВ, забезпечення їх найбільш ефективного розширеного відтворення і правового, економічного, соціального використання. може організаційно забезпечуватися через створення повноцінного департаменту ІВ (патентно-ліцензійної політики) з внутрішньою ієрархією, побудованою за функціональною ознакою. У його підпорядкуванні можуть виділятися відділи, що відповідають за патентні дослідження, підготовку, оформлення та підтримання прав ІВ, маркетингові дослідження на ринку ІВ, інвентаризацію, оцінку ОІВ, технологічний аудит, комерціалізацію, трансфер ОІВ (включаючи внутрішній) тощо

При використанні поєднання даних підходів здійснюється одночасне проектування організаційної структури й процесів взаємодії в рамках цієї структури. Різниця ж полягає «тільки у вихідних точках проектування: чи розподіляти функціональні обов'язки на основі процесів або проектувати процеси взаємодії між функціональними областями». Слід звернути увагу, що в публікаціях останніх років спостерігається явне перебільшення тієї ролі, яку на сьогоднішній день відіграє процесний підхід у побудові ефективної системи управління підприємством. Так, С. В. Мальцев відзначає, що процесний підхід – «основа всіх сучасних систем управління, як регулярною діяльністю, так і розвитком» [28]. На думку А. В. Собакарьової, саме в процесному підході реалізуються (в тій чи іншій мірі) усі основні підходи до управління [29].

До характерних рис, за допомогою яких визначаємо найбільш важливі відмінності, віднесено: пріоритетна мета – показує призначення процесу управління ІВ; орієнтація результатів роботи – впливає на споживачів, менеджмент, персонал; стиль управління – орієнтування на обраний стиль; удосконалювання процесів діяльності – базується на використанні оптимізаційних методів управління; вимір ефективності – система показників економічного вимірювання за етапи управління ІВ; фактор економічної переваги – характеризує збільшення інформаційного забезпечення, капіталу, грошових коштів.

В свою чергу Загородна О.М. [2, с.328-329], враховуючи вказані негативні моменти, вважає більш прийнятним для підприємств другий варіант ідентифікації бізнес-процесів. Це дозволить узгодити бізнес-процеси з

існуючою організаційною структурою підприємства та функціями підрозділів за бізнес-процесами, грамотно виділяти межі останніх, коректно узгоджувати взаємодію між власниками, замовниками, виконавцями, керівниками структурних підрозділів. Такий підхід до виділення бізнес-процесів сприятиме успішному господарюванню.

Автор Хименко О.О. [5, с.318] визначає, що застосування функціонально-процесного підходу дозволяє відійти від ієрархічності в організаційній структурі підприємства, яка притаманна суто функціональному підходу. Це полегшує взаємодію працівників підприємства, скорочує час, який витрачається на цю взаємодію, усуває конкуренцію між підрозділами, адже всі скеровані спільною метою. Крім того, стає можливим здійснити аналіз реалізації функцій підприємства через призму взаємопов'язаних бізнес-процесів, що дозволяє зорієнтувати працівників на цільові завдання та ключові показники ефективності.

Таким чином, проведене дослідження дозволяє визначити доцільність поєднання двох наукових підходів до управління ІВ – функціонального та процесного (рис.2.21).

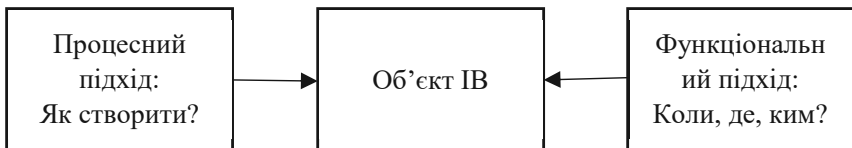

Рис. 2.21. Взаємозв'язок процесного та функціонального підходів щодо створення ІВ (побудовано автором)

На підставі узагальнення результатів роботи Чистякова А.В. [23], Семенова В.Г. [16-19] представлено теоретико-методичний аспект управління ІВ підприємств (ІВП) (рис.2.22).

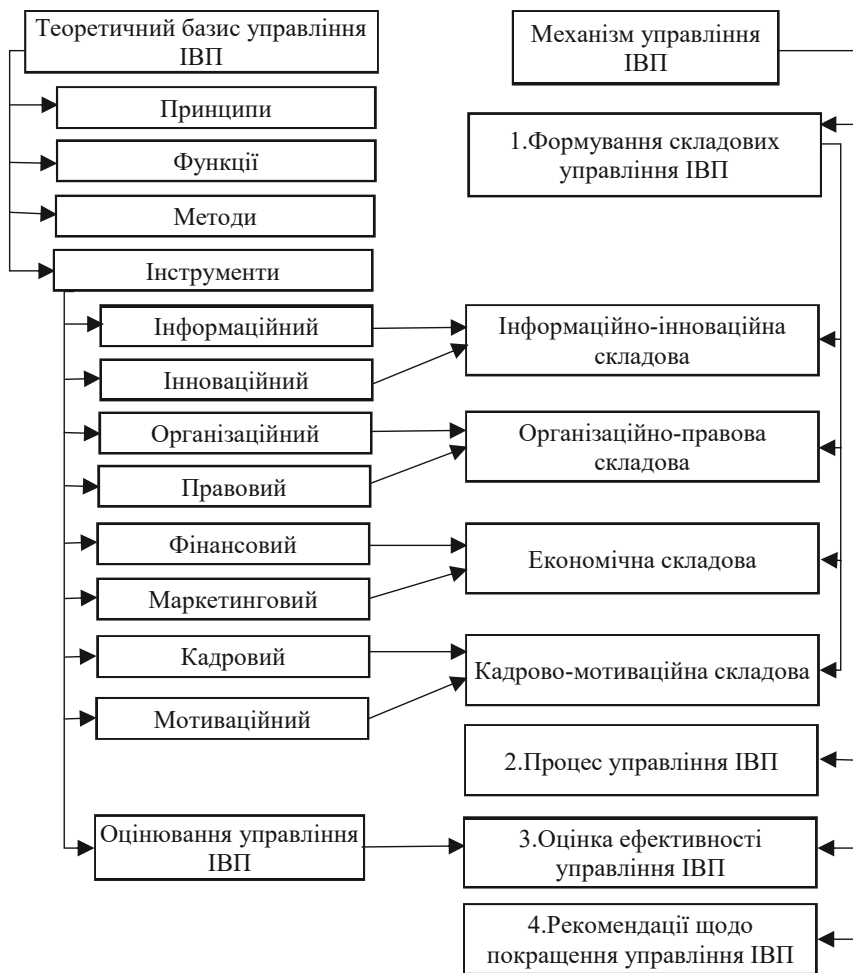

Рис. 2.22. Теоретико-методичний аспект управління ІВП на засадах процесно-функціонального підходу (розроблено автором)

Теоретико-методичні основи управління ІВП базуються на принципах, функціях, методах управління ІВ та доданих інструментів управління ІВП, а також на механізмі управління ІВП, що складається з чотирьох етапів управління ІВП (формування складових, процес управління, оцінка ефективності, рекомендації щодо покращення управління ІВП).

Принципи управління ІВ розподілено на загальні та спеціальні. Загальні принципи стосуються організації управління виробничо-господарською діяльністю підприємств, оскільки об'єкти ІВ доцільно розглядати як активи підприємства, що приймають безпосередню участь у виробничому процесі. Спеціальні принципи характеризують умови щодо використання об'єктів ІВ для підвищення ефективності роботи підприємства.

Функції управління ІВ розподілено на загальні та спеціальні. До загальних віднесено: загальні функції управління (планування, організація, мотивація, регулювання, контроль, облік). До спеціальних: організацію департаменту ІВ на підприємстві та процесу створення, використання й комерціалізації об'єктів ІВ (управління); планування створення, закупівлі, використання об'єктів ІВ, а також взаємодії з іншими проектами; правової охорони об'єктів ІВ; контролю за створенням та використанням об'єктів ІВ; обліку щодо визначення фактичної вартості об'єктів ІВ, ціни закупівлі об'єктів, нарахування амортизації на об'єкт, ліквідації об'єктів ІВ; мотивації персоналу щодо створення об'єктів ІВ; розробку стратегії управління ІВ.

Методи управління ІВ також розподілено на загальні та спеціальні. Загальні методи управління, які розподілено на: організаційні, економічні, соціально-психологічні, правові, ідеологічні. До спеціальних методів управління ІВ доцільно віднести дві групи методів: методи оцінювання ефективності управління ІВ, методи оцінювання об'єктів ІВ.

На підставі теоретико-методичних основ управління ІВП запропоновано логічну модель процесу управління ІВП на засадах процесно-функціонального підходу (рис 2.23), яка показує сутність використання процесно-функціонального підходу до управління ІВП.

Її особливістю щодо використання процесного підходу є поєднання: системного підходу до управління – керуюча та керована підсистема, об'єкти управління ІВ та нематеріальних активів (НМА); процесу побудови та використання об'єктів ІВ – управління ІВ за складовими, оцінка ефективності та аналіз відхилень планових показників щодо утворення та використання об'єктів ІВ; правових основ щодо охорони прав на об'єкти ІВ; ціноутворення щодо об'єктів ІВ для їх подальшої комерціалізації. При цьому весь процес здійснюється за спеціальними функціями менеджменту, до яких віднесено наступні:

- організація департаменту ІВ та процесу управління;
- планування управління ІВ та взаємодії з іншими проектами;
- правова охорона об'єктів ІВ;
- контроль за створенням та використанням об'єктів ІВ;

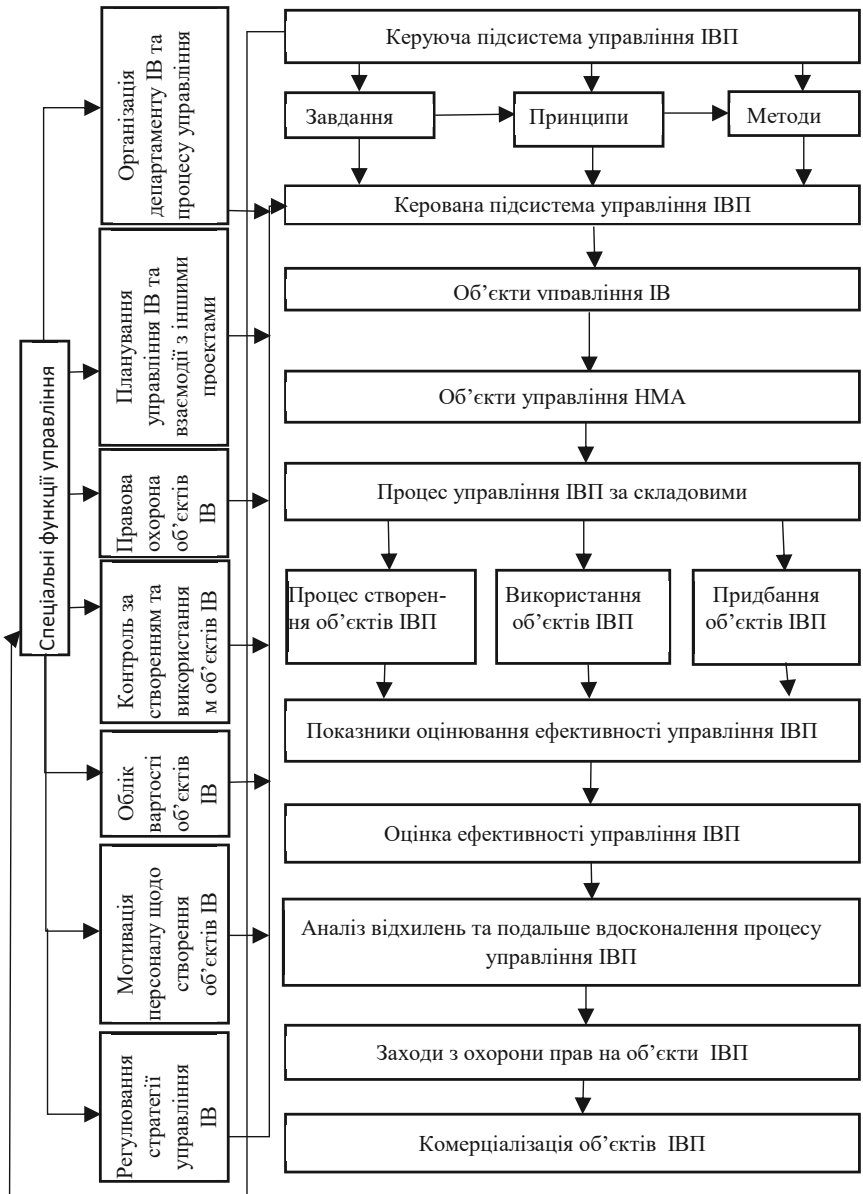

Рис. 2.23. Логічна модель процесу управління ІВП на засадах процесно-функціонального підходу (розроблено автором).

- облік вартості об'єктів ІВ;
- мотивація персоналу щодо створення об'єктів ІВ;
- регулювання стратегії управління ІВ.

Таким чином, у статті розглянуто особливості управління інтелектуальною власністю підприємства за провесно-функціональним підходом. Ефективність комплексного використання такого поєднання наукових підходів до управління ІВ полягає в тому, що з'являється можливість ефективно керувати процесом створення та використання об'єктів ІВ за допомогою таких функцій менеджменту як, організація, планування, мотивація, контроль та аналіз.

Висновки

1. Дослідження показало, що функціональний підхід до управління ІВ стосується виконання функцій менеджменту та умов щодо їх реалізації на різних рівнях організаційної структури підприємства. Процесний підхід до управління ІВ розглядається як процес щодо побудови об'єктів ІВ, їх використання, та реалізації (комерціалізації). Доведено, що поєднання з функціональним підходом є найбільш ефективним, тому розроблено логічну модель щодо процесу управління ІВ підприємства на засадах процесно-функціонального підходу.

2. Запропоновано теоретико-методичний аспект управління ІВ підприємства, який базується на уточнених принципах, функціях, методах, складових та інструментах управління ІВ. Він включає механізм управління ІВ, дії якого систематизовано у чотири етапи: формування складових управління, процес управління, оцінка

ефективності управління, рекомендації щодо покращення управління.

Проведено уточнення складових управління ІВП шляхом їх поєднання: інформаційна-інноваційна, організаційно-правова, економічна, кадрово-мотиваційна.

Список використаних джерел:

1. Гришина І.В., Безгін К.С. Порівняльний аналіз процесного та функціонального підходів до управління підприємством / К.С. Безгін, І.В. Гришина // Вісник економічної науки України. 2009. № 2 (16). С. 3-7. Режим доступу: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/45271>

2. Загородна О.М., Функціональний та процесний підходи до управління / О. М. Загородна // Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів „Актуальні задачі сучасних технологій“, 17-18 листопада 2016 року. Т. : ТНТУ, 2016. — Том II. С. 328–329. (Економічні та соціальні аспекти нових технологій). Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/20244>

3. Черчата А.О., Концепції управління підприємствами в контексті застосування логістичного підходу. Режим доступу: <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1227/1/%D0%A1%D0%B5%D0%BA.%20.%20%D0%A7%D0%B5%D1%80%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%B0.pdf>

4. Григорська Н.М., Управління економічною стійкістю підприємства в розрізі наукових надбань та сучасних підходів / Н. М. Григорська // Економічний вісник НТУУ «КПІ» : збірник наукових праць. 2012. № 9. С. 241–247. Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/2984>

5. Хименко О.О., Застосування функціонально-процесного підходу до організації діяльності оптових посередників / О. О.

Хименко // Економічний аналіз. 2015. Т. 20. С. 312-318. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2015_20_45

6. Захаркін О.О., Порівняльна характеристика концепцій управління підприємством в системі його інноваційної діяльності / О. О. Захаркін // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. 2014. № 4. С. 53-59. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2014_4_9

7. Гвоздь М. Я., Мицько В.І., Проблеми та переваги використання процесного підходу до управління машинобудівними підприємствами / М. Я. Гвоздь, В. І. Мицько // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Логістика. 2014. № 811. С. 56-62. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPL_2014_811_10

8. Бортнік А.М., Процесне управління бізнесом: сутність і переваги впровадження / А. М. Бортнік // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). 2013. № 3. С. 30-36. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2013_3_5

9. Демиденко В.В., Управління бізнес-процесами як складова процесного підходу до управління підприємством / В. В. Демиденко. // Ефективна економіка. 2015. № 11. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_11_45

10. Ольшанський О.В., Удосконалення системи менеджменту підприємства на основі реалізації принципів процесного управління / О. В. Ольшанський // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2019. Вип. 33. С. 123-126. Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2019_33_26

11. Вачевський М.В., Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика: навч. посіб. К.: Центр навч. літ., 2004. 376 с.

12. Цибульов П.М., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю / [Цибульов П. М., Чеботарьов В. П., Зінов В. Г., Суїні Ю.]; за ред. П. М. Цибульова: [монографія]. К.: «К.І.С.», 2005. 448 с.

13. Череп А. В., Ярмош В. В., Недоліки системи управління інтелектуальною власністю підприємств / А. В. Череп, В. В. Ярмош // Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 2 (6). С. 88 – 90.

14. Гусаковська Т. О., Управління інтелектуальною власністю підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / Т.О. Гусаковська; Нац. техн. ун-т «Харк. політехн. ін-т». Х., 2009. 20 с.

15. Дудкина М.Н., Система управления интеллектуальной собственностью наукоёмких предприятий; [ГОУ ВПО" Воронежский государственный технический университет"]: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук: 05.13.10 / М.Н. Дудкина-Воронеж, 2009. – 24 с.

16. Семенова В. Г., Напрямки підвищення ефективності управління інтелектуальною власністю підприємств / В. Г. Семенова // Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки»: Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-6-2015/14-vipusk-6-lipen-2015-r/1071-semenova-v-g-napryamki-pidvishchennya-efektivnosti-upravlinnya-intelektualnoyu-vlasnistyu-pidprijemstv>

17. Семенова В. Г., Складові системи управління інтелектуальною власністю підприємств / В. Г. Семенова // Економіка: реалії часу. 2015. № 3(19). С. 159-165. Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2015/No3/159-165.pdf>.

18. Семенова В. Г., Використання економіко-математичних методів у дослідженні ефективності управління інтелектуальною власністю підприємств / В. Г. Семенова // Проблеми економіки.

2015. № 3. С. 336-341. Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2015_3_46.

19. Семенова В. Г., Етапи управління інтелектуальною власністю підприємств на засадах процесного підходу/ В. Г. Семенова // Бізнес Інформ. 2015. № 6. С. 145 – 149.

20. Шпак Н. О., Проблеми і перспективи управління нематеріальними активами підприємства / Н. О. Шпак, К. І. Дмитрів [Електронний ресурс] // Режим доступу:
http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Logistyka/2007_594/27.pdf

21. Єгупов Ю.А., Розвиток підходів до формування виробничої програми підприємства / Ю. А. Єгупов // Інноваційна економіка. 2016. № 3-4. С. 50-56. Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2016_3-4_9

22. Кучумова І. Ю., Інтелектуальний капітал в системі управління підприємством / І. Ю. Кучумова // Бізнес Інформ. 2013.- № 12. С. 357-364. Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_12_65

23. Чистякова А.В., Теоретико-методичні засади управління інтелектуальною власністю. Режим доступу:
<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4709>

24. Корнілова І., Святненко В., Організаційне забезпечення управління інтелектуальною власністю на підприємстві / І. Корнілова, В. Святненко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2015. Вип. 7. С. 45-52. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2015_7_8

25. Ситник Й. С., Аналізування підходів до управління інтелектуально-знаннєвими активами в контексті інтелектуалізації систем менеджменту підприємств / Й. С. Ситник // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та

світове господарство. 2017. Вип. 11. С. 134-139. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_11_32

26. Бурбело Н.О., Проблеми формування процесно-орієнтованого підходу в управлінні телекомунікаційним підприємством / Н. О. Бурбело // Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2016. № 1. С. 88-94. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/естебі_2016_1_16

27. Киселев А. Г. Бизнес-процессы и процессный подход: как преодолеть последствия консалтингового маркетинга [Электронный ресурс] / А. Г. Киселев. Режим доступа: <http://orgstructura.ru/business-processes-andprocess-approach>

28. Мальцев С. В. Процессный подход к управлению: теория и практика применения [Электронный ресурс] / С. В. Мальцев. Режим доступа: <http://www.cfin.ru/itm/bpr/t&p.shtml>.

29. Собакарева А. В. Сравнение методик перехода к процессному подходу в управлении на предприятии [Электронный ресурс] / А. В. Собакарева // Проблемы современной экономики. Евразийский международный научно-аналитический журнал, 2007. №4(24). Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=1731>.

Список використаних джерел:

1. Шипуліна Ю.С. Управління формуванням інноваційної культури промислових підприємств: монографія / Ю.С. Шипуліна. - Суми: ТОВ «Триторія», 2017. - 432 с.

2. Шипуліна Ю.С. Інноваційна культура суспільства як соціокультурний механізм активізації інноваційної діяльності / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко // Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки: Матеріали XX міжнародної науково-практичної конференції, Одеса, 7-11 вересня 2015 р. Том 1. Частина 1 / Національна академія наук України, Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, Київ-Одеса, 2015. - С. 138-143.

3.2 Діагностика стану інноваційної культури українського суспільства

С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, К.М. Сокол

Світовий досвід свідчить, що одним з головних факторів забезпечення успіху переходу національної економіки на інноваційний шлях розвитку є високий рівень інноваційної культури суспільства. Вона розглядається як механізм соціально-культурного регулювання інноваційної поведінки людини і є однією з головних складових інноваційно-сприятливого середовища держави. В країнах, які є лідерами інноваційного зростання стимулюється розвиток інноваційної культури, зокрема: всіляко підтримується розвиток і реалізація креативного потенціалу людей, пропагується життєвий успіх підприємців-інноваторів, цілеспрямовано формується сприятливий морально психологічний клімат (толерантне ставлення суспільства до інноваторів, відсутність бюрократичних, релігійних та ін. обмежень, поширення передового досвіду інноваторів тощо) і т.п.